

Ali je res potrebno vlogo ZZZS spremeniti?

Marjan Sušelj, generalni direktor ZZZS

**25. strokovno srečanje ekonomistov in
poslovodnih delavcev v zdravstvu
Portorož, 25. maj 2018**

Ocene slovenskega zdravstvenega sistema so spodbudne

→ kako pa gledamo nanj mi?

- 26 let stara zakonodaja - iz leta 1992 (ZZVZZ)
 - vizionarsko zamišljena zakonodaja
- deležniki: ??? pristojnosti in naša medsebojna razmerja
 - ali so se Δ

Ključni deležniki

- uporabniki - zavarovane osebe
→ zahtevnost, informiranost, staranje → potrebe – kaj je to?
- plačniki - zavezanci
→ struktura: podjetja, samozaposleni → kaj pa, ko je kriza?
- izvajalci - zdravstveno osebje
→ razvoj medicinskih tehnologij, globalizacija, trg delovne sile –
zdravniki → kaj pa managerska orodja in upravljanje?
- ZZZS - 18 let star Statut ZZZS - iz 2001
→ eStoritve: eVEM prijave, eRačuni = Izdatki, ... → kaj pa
upravljanje
- regulator - MZ, Vlada RS, DZ
→ koliko je vsako leto spornih vprašanj za SD na Vladi?
→ nova zakonodaja in podzakonski predpisi?
→ kaj pa odgovornost, če so soglasja na vse???
- zavarovalnice za DZZ, ...
→ boj za obstanek, tržne priložnosti

Kje najbolj boli?

Denar, sredstva:

- Zavarovane osebe → dovolj plačujejo
- Plačniki → preveč plačujejo
- Izvajalci → premalo dobijo, pritisk sindikatov
- MZ → denar bi delili, pa so omejitve ZZZS, MF – ljubi mir!
- ZZZS → med 2 ognjema, največkrat med 3 ali 4
- Prispevki + proračunski viri, (Odlok o dovoljeni porabi - DZ)

Čakalne vrste, čakalne dobe:

- Realne potrebe, urejeni sezname → eNaročanje
- Organizacija dela → povezava z investicijami, izkoriščenost prostorov in opreme, zastarevanje

Kadrovski viri → specializacije, uvoz, SPJS, sindikalne zahteve

Vsi (ne)zadovoljni

Zakaj tako dolgo že boli in se stopnjuje?

- Ali smo vsak od nas vkopan v svoj prav?
- Diametralno nasprotni interesi med deležniki
 - kaj pa zavarovane osebe oz. pacienti oz. državljani?
- Ali smo dovolj veliki (2 mio), da imamo vsi vse na svojem dvorišču?
- Kaj pa glede kritične mase pacientov? Rutina?
- Ali imamo vse potrebne institucije: HTA, kakovost,..?
- Podjemne pogodbe za delo popoldne, privat,...
- Pridobljene bonitete: dopusti, skrajšani delovni čas v neki dejavnosti iz časa „fluorografiranja“...?

Ali pa 10 OE v ZZZS?

- **Ali sploh želimo spremembe?**
- **Ali sploh je še kak izgovor?**

Vloga ZZZS

Izjava o poslanstvu ZZZS

(ne le financiranje izvajalcev po njihovih potrebah)

„ZZZS z zbranimi sredstvi omogoča zavarovanim osebam enake možnosti dostopa do zdravstvenih storitev in drugih pravic iz OZZ. V imenu in za račun zavarovancev kupuje programe zdravstvenih storitev, zdravila in medicinske pripomočke, ki omogočajo učinkovito in kakovostno zdravstveno oskrbo zavarovanih oseb.“

ZZZS – kdo ga ne pozna?

- Zastopanje interesov zavarovanih oseb
- Kupec zdravstvenih storitev
- Šibko poznavanje pristojnosti, ki jih ima ZZZS
- Soglasja regulatorjev na:
 - statut – še razumljivo
 - imenovanje generalnega direktorja Državni zbor ?
 - na finančni načrt → potem pa SD
 - na številne podzakonske akte
- Sestava UO in Skupščine → 2-stopenjsko upravljanje
→ ključne zadeve grede skozi 3 sita → čas?

In kaj so izhodišča za določitev cen zdravstvenih storitev
→ za pogajanja s partnerji?

→ Ali se izhodišča ne širijo v času in jemljejo pooblastila ZZZS?

Neustrezne definicije v ZZVZZ za 2018

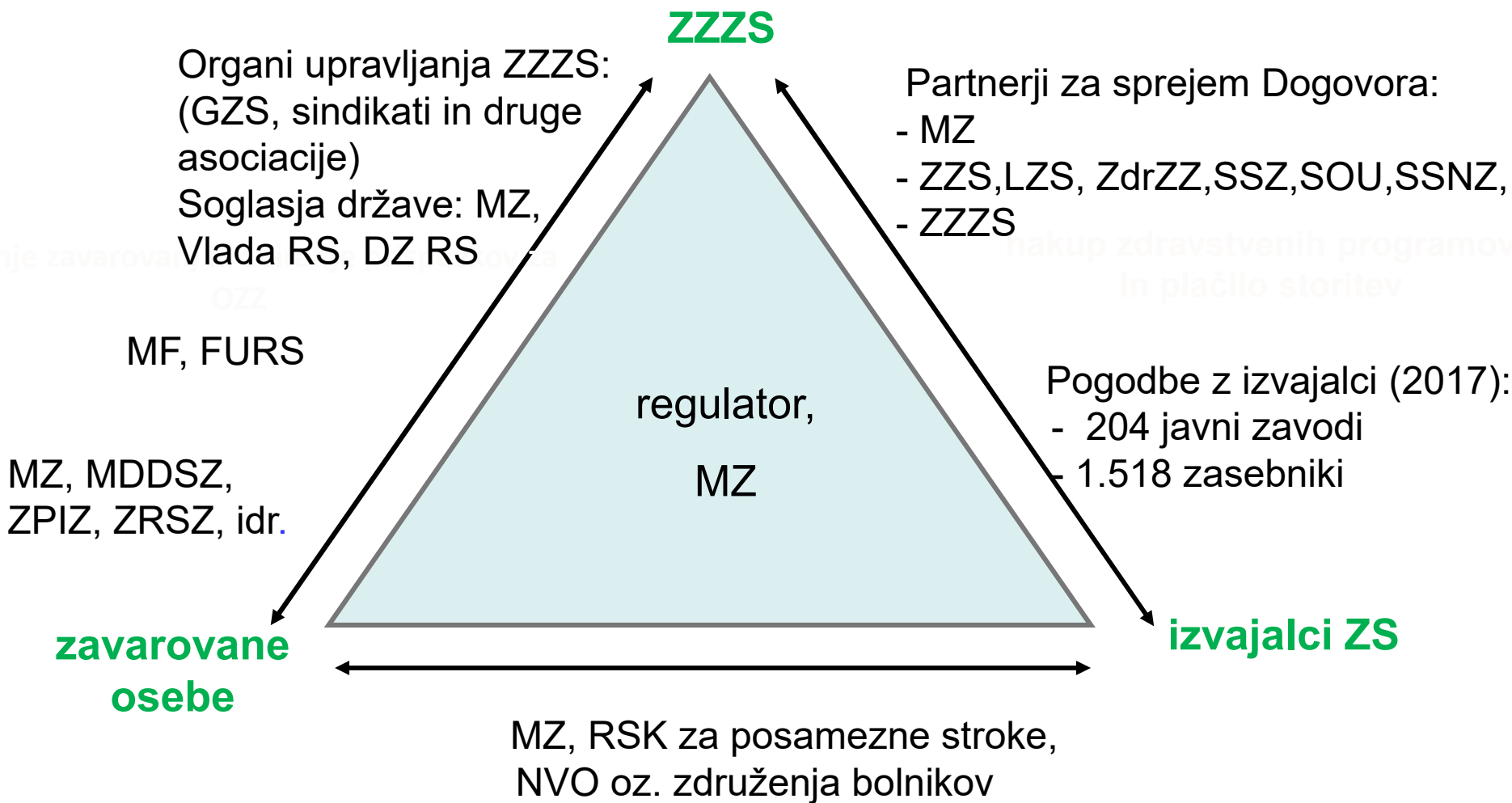
ZZZS – zahteve upravljalcev

- Optimalna dostopnost, skrajšanje čakalnih vrst
- Več nadzora vseh vrst , boljše upravljanje
- Transparentnost, vsi podatki o stroških v javnem sektorju – poslovno nepotrebni stroški, ki jih krije OZZ
- Določena mreža → ekonomija obsega \uparrow količina \approx \downarrow cen
- Kazalniki kakovosti in vključitev stimulacij v plačne modele
- Hitrejše vračanje na delo po bolniški odsotnosti
- Objektivno poročanje, brez izgovorov - kaj naj kdo v sistemu naredi → močnejša medijska promocija
- Konkretni plani kje smo in kam želimo, rezultati

**Vprašajmo se, kaj lahko pri nas naredimo
in ne kaj bo naredil nekdo drug.**

Odločanje deležnikov – kompleksnost sistema

Osrednji razvojni izzivi

- **vprišanje zadostnih javnofinančnih virov** (kriza izpostavila slabosti sistema OZZ - finančni viri odvisni od cikličnih gibanj v zaposlenosti, plačne politike idr.)
- **obvladovanje pritiskov na rast izdatkov** kot posledice dolgoročnih razvojnih trendov (staranje, spremembe v zdravstvenem stanju, razvoj novih tehnologij zdravljenja, nova zdravila, digitalizacija, spremembe družbenih in kulturnih vzorcev pri uporabi javnih sistemov zdravstva)
- **vprišanje učinkovite porabe javnih sredstev** (eden od osnovnih izzivov sistema - izvedba zdravstvenih programov)

Ugotovitve analiz → predlogi

ZZZS

Izboljšave upravljanja

- pooblastila v sistemu

Izboljšave procesa izvajanja nakupne funkcije na nacionalni ravni

- načrtovanje potreb
- strateški nakupi
- spodbujanje stroškovno-
učinkovitih ter kakovostnih
programov
- preprečevanje
nepotrebnih/odvečnih storitev

Izboljšave vzdržnosti financiranja

- novi finančni viri
- krepitev solidarnosti
(zmanjševanje razlik v
bremenih)
- diverzifikacija (javnih) virov
- proticiklični mehanizmi za
ohranjanje virov
- vzdržno uvajanje novih
tehnologij

regulator,
MZ

**zavarovane
osebe**

izvajalci ZS

Boljši dostop do pravic iz OZZ

- upravljanje čakalnih vrst na nacionalni ravni
- spodbujanje odgovornosti uporabnikov storitev

Potrebne spremembe po ravneh

Mezzo raven:

- uveljaviti načrtovanje na osnovi potreb
- povezati planski proces (prednostni cilji) z odločitvami za strateški nakup
- povezati proces uvajanja novih tehnologij z odločitvami o nakupu (donacije?)

Nacionalna raven:

- izboljšati regulatorne podlage (**jasne pristojnosti in odgovornosti deležnikov, način oblikovanja strokovnih smernic, strokovnih standardov, standardov kakovosti, način regulacije cen storitev, idr.**)
- izboljšati strateško planiranje (določiti način izvedbe plana ZV, določiti nosilce izvedbe Plana ZV, **določiti mrežo javne zdravstvene službe, izvajati reden proces VZT idr.**)

Mikro raven:

- povečati sposobnost posameznih akterjev, da se hitreje odzivajo (večje pristojnosti, **brez soglasij**)
- **izboljšati managerska orodja za upravljanje** učinkovitosti & kakovosti
- konkretizirati odgovornost managerjev za doseganje planiranih javnih ciljev

ZZZS - to be

Poenostavitev upravljanja ZZZS

- učinkovitejše upravljanje – brez dvojnega odločanja
- organ upravljanja - svet zavoda - ustrezna sestava
- poslovodni organ - generalni direktor – imenuje naj ga svet, brez dodatnih soglasij, več pooblastil (v celoti notranja organizacija, kadrovanje)

ZZZS - to be

Naloge in odgovornosti

- obračunski modeli – ne more o tem odločati politika
- krepitev nadzornih nalog
 - vse oblike nadzora glede plačila storitev
 - preverjanje smotrnosti zdravljenja
 - število nadzornikov, usposobljenost
- prekrškovni organ
 - opredelitev
 - globe – prihodek ZZZS

ZZZS - to be

vloga ZZZS in javna zdravstvena služba (JZS)

mnenje ZZZS

- merila za mrežo JZS
- mreža JZS

mnenje ali soglasje ZZZS?

- javni zdravstveni zavodi – ustanovitev, sprememba in prenehanje
- koncesionarji – h koncesijskim aktom
- drugi izvajalci JZS – k aktu o vključitvi v mrežo JZS

predstavniki ZZZS v svetih JZZ ???

ZZZS - to be

kot kupec zdravstvenih storitev (ZS) IZ OZZ

→ ZZZS v imenu in za račun zavarovanih oseb (ZO)

seznam zdravstvenih storitev

→ vključitev ZS med pravice OZZ – vrednotenje zdravstvenih tehnologij (VZT)

KAKO: 1. potrebe ZO

2. dokazana medicinska učinkovitost

3. zmožnost OZZ

KDAJ: sistematično in kontinuirano

KDO: 1. seznam ZS: MZ na predlog (Inštitut za VZT)

2. cene ZS: ZZZS

ZZZS - to be

plačevanje izvajalcev

- obračunski modeli ZS iz OZZ
- cene ZS iz OZZ

KDO: ZZZS, tudi na podlagi podatkov izvajalcev

- KAKO:
1. vzpodbujanje kakovosti in stroškovne učinkovitosti ZS
 2. realne cene
 3. opravljanje JZS pod enakimi pogoji – ne glede na status izvajalca ali na kraj zdravstvene obravnave ZO

ZZZS - to be

program izvajanja ZS

načrtovanje > 2 leti

- pogoji poslovanja za izvajalce vnaprej znani za daljše obdobje
- stabilnejše poslovanje izvajalcev

postopek

- podlaga programa: izhodišča in prioritete MZ + FN ZZZS
- ZZZS povpraševanje pri izvajalcih
- ponudba za sklenitev pogodbe izvajalcu

ZZZS - to be

kakovost izvajanja ZS

standardizacija postopkov zdravljenja

- **Strokovne smernice in klinične poti – profesionalizacija** sistematično posodabljanje in objavlanje
- Izobraževanje, svetovanje in nadzor nad kakovostjo naslavlja tudi nepotrebne, odvečne zdravstvene storitve (OECD - „Wasteful Spending on Health“; izdatki nepotrebnih oz. odvečnih storitev znašajo 20% vseh na Nizozemskem in v ZDA)

celovito upravljanje kakovosti v zdravstvu

- Kazalniki kakovosti, profesionalizacija...
- Nadzor nad kakovostjo v smislu neplačila za nepotrebne in odvečne storitve v vedno večji meri izvajajo v EU tudi plačniki storitev (ZZZS?)

Sredstva OZZ

namenskost

1. na strani zavarovanih oseb

- sredstva OZZ za JZS izključno za pravice OZZ iz zakona
- izključitev storitev, ki niso pravica OZZ – proračun (terciar, pripravniki, specializanti ipd.)

2. na strani izvajalcev JZS

- namenska in smotrna raba javnih sredstev
 - ločen izkaz prihodkov, odhodkov, sredstev po virih
 - JZS od tržne
 - sredstva JZS ne glede na vir – izključno za JZS
 - presežek tržne dejavnosti JZZ – primarno za JZS

Sredstva OZZ

stabilnost

- proticiklični ukrepi:
 1. obvezna rezerva ZZZS
 2. raznolikost virov financiranja OZZ + proračun
 - višji prispevki za kategorije ZO, ki se financirajo iz proračuna (npr. socialno ogroženi, upokoјenci)
 - širitev kroga socialno ogroženih ZO, za katere se prispevki financirajo iz proračuna – nižji premoženjski limit kot v socialnem varstvu
 - proračunski transfer za zapadle neplačane in neizterjane prispevke
 - proračunsko financiranje določenih ZS (preventivni in javno zdravstveni programi)
 - del trošarin
 - globe od prekrškov iz OZZ
 - posebni davki

Sredstva OZZ

solidarnost

- izenačevanje bremen skladno z zmožnostmi (splošna solidarnost) ali odgovornostjo (poklicna tveganja)

1. prispevki

- poenotenje in poenostavitev prispevne osnove in stopnje

2. proračunski transfer

- za oprostitve plačila prispevkov (npr. invalidska podjetja)

3. diferencirana prispevna stopnja

- poklicna tveganja – poškodbo pri delu in poklicno bolezen

Pravice iz OZZ

opredelitev pravic OZZ – iz zavarovalnega tveganja

→ ločitev pravic OZZ od drugih pravic

- druge pravice v sistemu ZV in
- druge „nezdravstvene“ pravice – druga socialna zavarovanja
- ni ukinitvev drugih pravic – je prenos v drug vir financiranja (proračun):
 - zdravstveno varstvo posebnih kategorij ZO (športniki, invalidi ipd.)
 - nadomestilo za odsotnost z dela zaradi darovanja krvi
 - posamezni tehnični pripomočki, ki niso MP

kritje pravic OZZ – 100 % iz OZZ

Pravice iz OZZ

zakonska določitev pravic OZZ

ožji predmet podzakonskega urejanja pravic ozz

- natančnejši način izvrševanja pravic
 - natančnejša opredelitev pravic – standardi (medicinski, tehnični in drugi strokovni)
 - natančnejši postopek (način) uveljavljanja pravic

splošni akti ZZZS za uresničevanje pravic - postopki

- pristojnost ZZZS
- opustitev soglasja MZ

Pravice iz OZZ

obseg pravic

1. univerzalnost - široka košarica pravic - možnosti
2. vzajemnost in enaka dostopnost: ukinitev zadržanja pravic zaradi neplačila prispevkov – druge sankcije
3. večja odgovornost zavarovanih oseb in drugih upravičencev
 - racionalna raba sredstev OZZ
 - dolžnosti pri bolniškem staležu – izguba pravice do denarnega nadomestila

Koraki dlje...

1. Agencija/inštitut za ocenjevanje novih tehnologij /HTA/ in kakovost
2. Sprememba statusa javnih zdravstvenih zavodov → večja samostojnost
3. Koncesije DA/NE
4. Zdravstveno osebje izven enotnega plačnega sistema
5. Zdravniki „frilenserji“ in dosledna ločitev javne službe in zasebne dejavnosti
6. Plačevanje izvajalcev – kazalniki kakovosti oz. izidi zdravljenja
7. Vključevanje drugih virov
8. Case management
9. Digitalizacija
10. Ohranjanje zdravja je dolžnost vsakogar, pravica do zdravstvene oskrbe je pravica bolnika

Zavod za zdravstveno
zavarovanje Slovenije
Miklošičeva cesta 24
1507 Ljubljana

**Spremembe so nujne,
deležni jih bomo vsi,
tudi ZZZS.**

Kasneje se bodo zgodile, bolj bo bolelo

Hvala za pozornost.